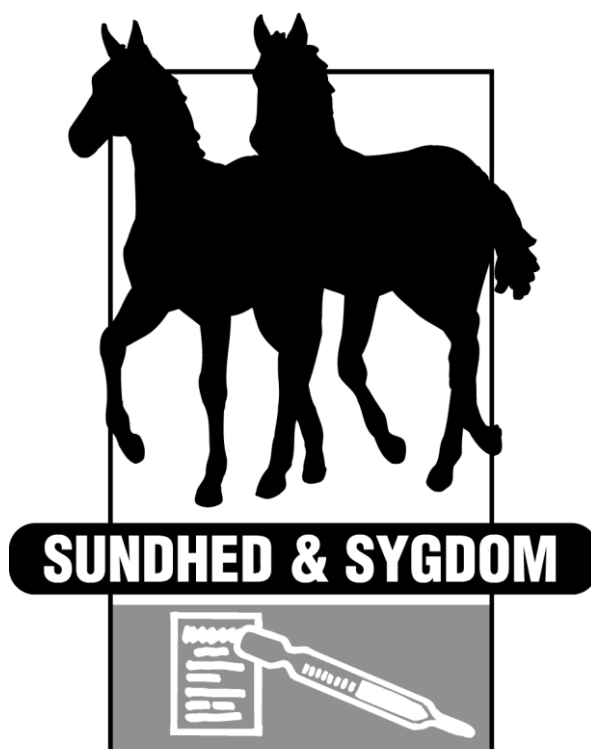

Regler for autoriserede hingstestationer

***fastsat af
Landsudvalget for Heste***

Heste

Agro Food Park 15, Skejby, DK 8200 Århus N

Indhold

	Side
Kapitel 1: Forord og baggrund	4
Kapitel 2: Regler for hingstestationer (naturlig bedækning og inseminering)	5
2.1: Generelle regler	5
2.2: Supplerende regler for hingstestationer med inseminering	7
2.3: Supplerende regler for hingstestationer med sædtapning	8
Kapitel 3: Regler for hingste på autoriserede hingstestationer	9
3.1: Generelle regler før sæsonstart	9
3.2: Supplerende regler for hingste der alene anvendes til naturlig bedækning samt for hingste der går med stod	9
3.3: Supplerende regler for hingste der skal anvendes til tapning	10
Kapitel 4: Krav som sæden skal opfylde	11
4.1: Vedrørende frisk sæd til inseminering	11
4.2: Vedrørende behandling af transportsæd på hingstestationer	11
4.3: Vedrørende behandling af frossen sæd på hingstestationer	12
4.4: Vedrørende udlevering af sæd	13
Kapitel 5: Uddannelse	14
Kapitel 6: Produktionsudvalgets rettigheder	14
Kapitel 7: Definitioner	15

Bilag til regler for autoriserede stationer:

Bilag A: Tilsyn med stationerne	16
Bilag B: Krav til journalen	16
Bilag C: Krav til mærkning af sæd	16
Bilag D: Krav til faciliteter for insemineringsstationer	17
Bilag E: Krav til faciliteter på tapningsstationen	17

Kapitel 1: Forord og baggrund

For at opnå så mange registrerede føl, som det er biologisk muligt, og for de færreste omkostninger, har avlsforbundene under Landsudvalget for Heste, vedtaget nærværende regelsæt. Reglerne har til hensigt ud fra en faglig vurdering, at kvalitetssikre arbejdet på de enkelte hingstestationer, til gavn for både hingsteejere og hoppeejere. Regelsættet er revideret i 2017.

Regelsættet supplerer med følgende forordninger og regelsæt:

- Bekendtgørelse nr. 83 af 27. januar 2010 om inseminering af heste.
- Bekendtgørelse nr. 271 af 27. april 1995 om ind- og udførsel af sæd, embryoner og oocytter fra hovdyr.
- Bekendtgørelse nr. 997 af 14. december 1995 om ændring bekendtgørelse nr. 271
- Bekendtgørelse nr. 1263 af 17. november 2015 om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer inden for inseminering af levende dyr.
- Bekendtgørelse nr. 16 af 7. januar 2016 om avlsmæssige betingelser for omsætning af hovdyr.
- Rådets (EU) direktiv 92/65/EØF og Kommissionens forordning 176/2010.
- LBK nr. 1150 af 12. september 2015. Bekendtgørelse af dyreværnsloven.
- Regelsæt for stambogsføring 2016.

De nævnte offentlige love og regler lægger hovedvægten på de sygdomsmæssige og avlsmæssige forhold og ikke så meget på sædens kvalitet eller andre forhold, der er afgørende for en høj følprocent. Det er derfor Landsudvalgets håb, at dette regelsæt kan blive et løft til gavn for reproduktionsarbejdet i dansk hesteavl.

For stationer, der anvender kunstig sædooverføring, er en autorisation obligatorisk, for at kunne virke under et avlsforbund tilsluttet Landsudvalget for Heste.

Kapitel 2: Regler for hingstestationer (naturlig bedækning og inseminering)

2.1: Generelle regler

1.
  - a. I forbindelse med autorisationens opstart aflægges der besøg på stationen af den til SEGES Heste tilknyttede dyrlæge. Øvrige besøg sker efter behov.
  - b. Lederen af stationen skal besidde tilstrækkelig faglig viden opnået gennem kurser og praktisk erfaring.
  - c. Stationen skal råde over passende opstaldningsmuligheder og folde.
  - d. Stationens forretningsbetingelser skal være let tilgængelige.
2.
  - a. Inden sæsonens start beslutter hingsteholderen for den enkelte hingst, om den skal anvendes til naturlig bedækning eller til inseminering.
  - b. Hingstestationen skal føre daglig optegnelse over hændelser på stationen. Her skal fremgå de daglige sædtapningsjournaler, med oplysninger om volumen, motilitet og koncentration, insemineringsjournal/hoppekort over de daglige insemineringer. Afsendelse af transport- og frossen sædcontainere og til hvilke hopper og disses ejere. Desuden skal eventuelle sygdom hos hingste og hopper noteres.
  - c. Procenten af omløbere, bedækninger/insemineringer pr. brunst samt evt. drægtigheder skal løgende følges.
  - d. I øvrigt skal indberettes til SEGES Heste efter gældende regler for stambogsføring.
3.
  - a. Avlssæsonens længde, det vil sige den periode, som hingsten/sæden er til rådighed på stationen, skal meddeles til hoppeejere, og være anført i stationens forretningsbetingelser.
  - b. Hingstestationens forretningsbetingelser bør udleveres til hoppeejerne.
  - c. Såfremt enten hoppe- eller hingsteejer ønsker det, skal der kunne udfærdiges en skriftlig aftale omkring ifoling.

4.
  - a. Ved henvendelse skal navnet på besætningens dyrlæge og inseminør, sidstnævnte kun hvor inseminør og stationens ejer ikke er den samme person, meddeles SEGES Heste. Skiftes dyrlæge i løbet af sæsonen skal dette ligeledes meddeles SEGES Heste.
  - b. Uden forudgående aftale må hingsteejeren kun i forbindelse med akut sygdom eller uheld rekvirere dyrlægeassistance til en hoppe. Hoppeejeren skal i sådanne tilfælde orienteres, så snart det er muligt.
  - c. Rutinemæssig brug af dyrlæge og inseminør ved ifoling, skal meddeles hoppeejeren og fremgå af forretningsbetingelserne.
5. Hoppeejeren er ansvarlig for, at hoppens korrekte identitet samt oplysning om sundhedstilstand oplyses til dyrlæge/inseminør/-hingsteholder. Dyrlæge/inseminør/hingsteholder er ansvarlig for, at bedækning først foretages, når disse oplysninger er til stede.
6.
  - a. For stationer med naturlig bedækning er det frivilligt, om de vil autoriseres. For stationer med inseminering, såvel sædfordeling, transportsæd som frossen sæd, gælder at autorisationen er obligatorisk. En station der vil sende hingstesæd til udlandet, skal yderligere godkendes af Veterinærdirektoratet, jvf. Bekendtgørelse nr. 271 af 27. april 1995 og bekendtgørelse nr. 997 af 14. december 1995 om ændring af bekendtgørelse nr. 271.
  - b. På avlsforbundenes hingstelister kan oplyses såfremt en station er autoriseret.
7. Stationens leder har pligt til straks at underrette besætningsdyrlægen ved mistanke om smitsomme sygdomme.
8. Autorisationen kan inddrages ved misligholdelse.

2.2: Supplerende regler for hingstestationer med inseminering

1. Inseminering på heste må kun udføres af dyrlæger og uddannede hesteinseminører. (Jvf. Bekendtgørelse om kunstig sædooverføring på heste. Bekendtgørelse nr. 83 af 27. januar 2010 om inseminering.)
2.
  - a. Stationen skal som minimum råde over faciliteter til:
    - Opstaldning af hingste og hopper samt hopper med føl.
    - Rum til behandling og opbevaring af sæd (laboratorium).
    - Rengøring og desinfektion af udstyr.
    - Staldfaciliteter med mulighed for at isolere syge dyr.
    - Opsamling af sæd, såfremt sædtapning finder sted.
  - b. Faciliteterne skal opfylde kravene nævnt i bilag D og E.
  - c. Laboratoriet skal være adskilt fra stalden.
  - d. Faciliteterne skal være opført, så de er lette at rengøre.
3. Hingstestationens daglige hændelser, stk. 2.1.2, skal på forlangende kunne fremvises til den af SEGES Hestes ansatte dyrlæge. Af optegnelsen skal kvaliteten af de enkelte sædopsamlinger fremgå.
4. Insemineringsjournalen/hoppekortet (en del af de daglige hændelser) skal føres af stationens dyrlæge/hesteinseminør individuelt for hver hingst og med de inseminerede hopper. Ved hver undersøgelse og inseminering skal insemineringsjournalen/-hoppekortet udfyldes, og følgende skal som minimum fremgå: Den enkelte hoppers identitet, brunststatus og eventuelle udførte insemineringer.
5. Den, der foretager inseminationen, har ansvaret for den anvendte sæds identitet og kvalitet - fra modtagelsen til insemineringstidspunktet. Håndtering af sæden skal foregå i overensstemmelse med de procedurer, som tapningsstationen angiver. Hvis sæden kasseres, skal der gives besked til tapningsstationen herom.

6. Enhver portion frossen sæd skal bestå af så mange insemineringsdoser, at hoppen kan blive insemineret minimum 3 gange. Ubrugte doser af frossen sæd må ikke indgå i lageret på ny. Andet kan aftales, hvis parterne er enige herom.
7. Såfremt der på en hingstestation både foretages inseminering og naturlig bedækning, skal forholdene og aktiviteterne omkring naturlig bedækning også være underlagt autorisationen.
8. Eventuelle teaserhingste må ikke udgøre nogen smittefare.

2.3: Supplerende regler for hingstestationer med sædtapning

1. Ved hver sædtapning skal der føres en journal over sæd, som anvendes til inseminering.
2. Sæden skal mærkes, så den med sikkerhed kan identificeres i alle håndteringsfaser, jvf. bilaget.
3. Ved transport af sæden skal denne være ledsaget af en følgeseddel, som returneres til afsender, hvoraf det fremgår hvad beholderen indeholder. SEGES Heste har udarbejdet følgesedler til dette formål som omfatter de nødvendige oplysninger.
4. Faciliteterne skal i øvrigt opfylde kravene jvf. bilag D og E.

Kapitel 3: Regler for hingste på autoriserede hingstestationer

3.1: Generelle regler før sæsonstart

1. Stationens dyrlæge skal først på bedækningssæsonen, minimum 1 gang årligt, foretage følgende undersøgelser på hingsten:
  - En klinisk undersøgelse
  - Nødvendige prøver forlangt af det offentlige, Landsudvalget for Heste eller avlsforbundet

Alle undersøgelser og prøver udtages og gennemføres efter gældende regler. Laboratorie analyser gennemføres i nødvendigt omfang på et offentligt anerkendt laboratorium. Resultaterne af de gennemførte undersøgelser indføres i hingstens journal.

3.2: Supplerende regler for hingste der alene anvendes til naturlig bedækning samt for hingste der går med stod

1. Dyrlægen skal, foruden en regelret sædundersøgelse, foretage en bakteriologisk undersøgelse ved en forøget og uacceptabel høj omløberprocent. Resultatet af sædundersøgelsen skal indberettes til den af SEGES Hestes tilknyttede dyrlæge.
2. Hvor særlige sygdomsmæssige forhold betinger det, kan hingste, der bedækker naturligt, tappes og anvendes til inseminering for derefter at gå tilbage til naturlig bedækning. Disse tilfælde skal fremgå tydeligt af besætningsbogen.
3. Den enkelte hoppers identitet, brunststatus og eventuelle bedækninger skal angives på hoppekortet.

3.3: Supplerende regler for hingste der skal anvendes til tapning

For disse hingste gælder yderligere:

1. Hingsten skal være godkendt af det pågældende avlsforbund til inseminering med hhv. sædfordeling, transportsæd og frossen sæd.
2. Besætningsdyrlægen eller inseminør skal forestå sædopsamlingen m.m.
3. I den periode hingsten anvendes til sædtapning, må hingsten ikke anvendes til naturlig bedækning. Det er dog muligt i løbet af sæsonen at overgå fra inseminering til naturlig bedækning. Disse tilfælde skal indberettes til SEGES Heste.
4. Insemineringsdosis skal indeholde det anbefalede minimum af motile/bevægelige sædceller på insemineringstidspunktet, jvf. tabel 1.

Tabel 1:

Insemineringsmåde	Frisk sæd umiddelbart efter tapning	Transportsæd nedkølet med sædfortynder	Frossen sæd
Parametre	Pr. dosis	Pr. dosis	Pr. dosis
Total antal motile/bevægelige celler	500 mill.	ved inseminering 500 mill.	efter optøning før inseminering Min. 200 mill.
TMN Totale motile morfologisk normale celler	300 mill.	Ved inseminering 300 mill.	efter optøning før inseminering Min. 200 mill.

5. Ved unormal morfologi kræves yderligere undersøgelser.

Kapitel 4: Krav som sæden skal opfylde

4.1: Vedrørende frisk sæd til inseminering

1. Hvis et avlsforbund kræver obligatorisk sædundersøgelse af hingste uanset årsager, skal denne foretages af den til SEGES Hestes tilknyttede dyrlæge.
2. På stationer med autoriseret inseminør gælder at, såfremt der i løbet af sæsonen sker afvigelser fra det normale forløb, herunder en forøget og uacceptabel høj omløber procent, skal besætningsdyrlægen foretage en undersøgelse af hingsten og dennes sædkvalitet inklusiv bakteriologisk undersøgelse. De nødvendige tiltag, afhængig af undersøgelsen, skal straks sættes i gang, og det skete skal indberettes til den af SEGES Hestes tilknyttede dyrlæge.

4.2: Vedrørende behandling af transportsæd på hingstestationerne

1. Inseminøren/dyrlægen skal kontrollere hver batch (et ejakulat), herunder forestå sædens efterfølgende behandling ved portionering/fordeling, køling/frysning samt mærkning.
2. Inseminøren/dyrlægen indfører hvert batch i tapningsjournalen med angivelse af hingstens navn, dato for sædopsamling, ejakulatets mængde og udseende, resultat af undersøgelser af sædcellekoncentration og motilitet samt andre undersøgelser, der måtte være foretaget.

Antallet af portioner udregnes og hver portion mærkes med dato og hingstens navn.

3. Inseminøren/dyrlægen skal for hver afsendelse vedlægge dokument på sædens kvalitet:
  - Sædcellekoncentration og motilitet
  - Tilstedeværende mærkning

Dokumentet kan udformes som følgesedlen og forsynes med re-turseddel med de beskrevne oplysninger, som skal være anført.

4. På stationer med autoriseret inseminør gælder at, såfremt der i løbet af sæsonen sker afvigelser fra det normale forløb, herunder en forøget og uacceptabel høj omløberprocent, skal besætningsdyrlægen foretage en undersøgelse af ovennævnte forhold. De nødvendige tiltag, afhængig af undersøgelsen, skal straks sættes i gang, og det skete skal indberettes til den af SEGES Hestes tilknyttede dyrlæge.

4.3: Vedrørende behandling af frossen sæd på hingstestationerne

1. Ved fremstilling skal besætningsdyrlægen for hver batch (et ejakulat) frysesæd undersøge:
  - Sædcellekonzentration, motilitet, volumen
  - Fryseegnethed
2. Den bakteriologiske kvalitet undersøges ved fryseperiodens start. Såfremt batchet opfylder gældende kvalitetsnorm attesterer dyrlægen:
  - Batchets kvalitet (jvf. ovenfor)
  - Tilstedeværende mærkning
3. a. Såfremt batchet ikke opfylder kvalitetsnormen sikrer dyrlægen, at batchet destrueres.
b. Besætningsdyrlægen skal ved fremstilling løbende føre tilsyn med, at de tekniske procedurer efterleves, herunder at rengøring og desinfektion foretages forskriftsmæssigt. Fortyndingsvæsker og frysemedier skal ligeledes kontrolleres lejlighedsvis for sterilitet.
Hvert tilsyn og eventuelle bemærkninger skal indføres i hingstestationens protokol.

4.4: Vedrørende udlevering af sæd

Transportsæd

1. Inseminøren/dyrlægen skal føre protokol over, hvem sæden er udleveret til, sædportionens størrelse samt batch- og løbenummer på den udleverede sæd.
2.
  - a. Sæden skal følges af følgeseddel, der angiver sædkvaliteten af den udleverede sæd.
  - b. Den modtagende dyrlæge/inseminør skal returnere en underskrevet kopi af følgeseddel til afsender, med resultater af undersøgelser af sæden, der er udført som modtagekontrol.
  - c. Returfølgesedler indsættes i hingstestationens dokumenter.

Frossen sæd

3. Der skal føres protokol over, hvilke dyrlæger sæden er udleveret til, antal udleverede strå samt batch og løbenummer på den udleverede sæd. Follikelkontrol ved inseminering med frossen sæd skal foretages af dyrlæge i henhold til dyrværnsloven nr. 252 af 8. marts 2013 og de ændringer der følger af § 3 i lov nr. 1459 af 17. marts 2013.
4. Sæden skal følges af følgesedlen med angivelse af bl.a. sædens identitet, optøningsprocedure m.m.
5. Frossen sæd skal opbevares på autoriserede stationer/eller hos dyrlæge.
6.
  - a. Den modtagende dyrlæge/inseminør skal returnere underskrevet kopi af følgeseddel til afsender med resultater af undersøgelser af sæden, der er udført som modtagekontrol.
  - b. Returfølgesedler indsættes i hingstestationens dokumenter.
  - c. Modtageren returnerer ikke-brugte strå. Ubrugte doser af frossen sæd må ikke indgå i lageret på ny.

Kapitel 5: Uddannelse

1. Hingsteholdere m.m.

Stationen skal have kompetent personale, der har den relevante uddannelse i desinfektion og hygiejneteknik med henblik på at forhindre spredning af sygdomme.

2. Inseminørkursus.

Landsudvalget for Heste tilbyder kurser for inseminører, jvf. bekendtgørelse 842 af 30. september 1994. Dette giver ret til at måtte tappe sæd og inseminere. Kurset omhandler reproduktionsfysiologi, anatomi, insemineringsteknik, mikrobiologi, hygiejne, lovgivning, sygdomme og distribution samt en del praktiske øvelser.

Kapitel 6: Produktionsudvalgets rettigheder

1. Produktionsudvalget og dets repræsentanter fører tilsynet med hingstestationen og har adgang til alle lokaler og alt materiale af betydning for tilsynet.
2. Ved unormale forhold omkring sædkvalitet m.m. kan SEGES Hestes dyrlæge stilles til rådighed for rådgivning.
3. Produktionsudvalget kan give forbud mod en hingsts anvendelse.
4. Ved misligholdelse af reglerne kan produktionsudvalget:
  - indberette hingsteholder til det avlsforbund, han er medlem af
  - forbeholde sig ret til at forlange foretaget faderskabskontrol ved registrering af føl. Udgifterne hertil afholdes af hingsteholderen
  - om nødvendigt at inddrage en given autorisation

Kapitel 7: Definitioner

1. Ved hingstestationer forstås enhver station autoriseret af Landsudvalget for Heste, såvel hingstestationer, tapningsstationer som insemineringsstationer.
2. Besætningsdyrlægen er den praktiserende dyrlæge som hingstestationens ejer anvender.
3. Ved Produktionsudvalget forstås det udvalg, som er nedsat af Landsudvalget for Heste og som bl.a. er ansvarlig for autorisationsordningen. Sager der berører besætningsdyrlægen og disses arbejdsopgaver, skal fremlægges i Samarbejdsudvalget mellem Den Danske Dyrlægeforening og Landsudvalget for Heste.
4. Ved SEGES Hestes dyrlæge forstås den dyrlæge, der er ansat ved SEGES Heste, og som arbejder på vegne af Landsudvalgets Produktionsudvalg.
5. Ved inseminør forstås hesteinseminører, som har gennemført den af Veterinærdirektoratet godkendte hesteinseminøruddannelse og efterfølgende har fået autorisation som hesteinseminør, jvf. bekendtgørelse nr. 842 af 30. september 1994.

Bilag til regler for autoriserede hingstestationer

Bilag A: Tilsyn med stationerne

1. Produktionsudvalget (SEGES Hestes dyrlæge) skal aflægge besøg på stationen efter behov - ved stikprøver. Her vurderes alle forhold i forbindelse med godkendelses- og tilsynsbetingelserne samt gennemføres rådgivning.
2. Eventuelle påbud kan straks eller inden 10 dage ankes til Landsudvalgets Forretningsudvalg, der træffer endelig afgørelse i de indankede sager.

Bilag B: Krav til journaler

1. Ved hver sædtapning skal der føres journal over sæd, som anvendes til inseminering. Journalen skal altid indeholde oplysninger om:
  - Hingstens identitet
  - Motilitet, koncentration og volumen
  - Antallet af producerede sæddoser og disses anvendelse
  - Dato for sædtapning

For frossen sæd skal der yderligere angives:

- Hvilken anerkendt frysemetode der foretages på stedet (Hannover, Colorado eller den franske metode)
- Fryseejakulatnr.

Bilag C: Krav til mærkning af sæd

1. Sæden skal mærkes, så den med sikkerhed i alle af håndterings faser kan identificeres. Identifikationen skal kunne ske gennem mærkning af emballagen og ovennævnte journal.
2. De enkelte strå/portioner skal mærkes med:
  - Hingstens navn og registreringsnummer

- Tapningsstation
- Batchnr., der refererer til sædtapningsjournalen
- For frossen sæd angives frysestation (nr. eller initialer)
- Landekode (DK)
- Dato (for frysning)

Bilag D: Krav til faciliteter for insemineringsstationer

1. Stationen skal råde over en hingst (teaserhingst), som anvendes til brunstkontrol.
2. Stationen skal råde over et laboratorium med relevant udstyr, herunder mikroskop til sædundersøgelse, køle/varmeskab, varmt vand og velegnede rengørings- og desinfektionsmuligheder.
3. Der skal overalt på insemineringsstationen være et højt hygiejnisk niveau.

Bilag E: Krav til faciliteter på tapningsstationen

1. **Sædtapningsfaciliteter:**
  - Indendørsrum med tilstrækkelig plads til udtagning af sæd skal forefindes.
2. **Opbevaringsrum:**

Opbevaring af den frosne sæd skal ske under hygiejniske forhold. Der skal være mulighed for aflåsning af rummet. Opbevaringen af den frosne sæd må kun foregå i tanke med flydende kvælstof beregnet hertil. Opbevaring af ikke frossen sæd må kunne ske i laboratorium i varme/køleskab.
3. **Udstyr til udtagning af sæd:**
  - Fantom med god plads til teaserhoppe eller hvis dette ikke forefindes og såfremt brunstig hoppe anvendes, skal der være mulighed for at støtte hoppen under bedækningen (forbom) samt hildetøj.
  - Uanset om der anvendes hoppe eller fantom, skal denne have beskyttelsesklæde over bagkroppen.
  - Kunstig skede. Der skal være mindst 1 kunstig skede pr.

- hingst pr. dag eller, der skal anvendes innerliner.
- Kondomer kan i nødstilfælde anvendes. I så fald skal dette anføres på sædens følgeseddel.
- Koldt og varmt vand skal forefindes.

4. **Laboratorium:**

Der skal forefindes et laboratorium, hvor der kan arbejdes ved stuetemperatur. Laboratoriet skal have udstyr, så sædundersøgelse af hingstesæd kan foretages fagligt korrekt og kvalitetsmæssigt optimalt (se bilag D).

Der skal være velegnede rengørings- og desinfektionsmuligheder.

5. **Der skal overalt på tapningsstationer være et højt hygiejnisk niveau.**